

İLAÇ VE EMZİRME

Anne için gerekli olup da emzirme açısından kontrendike olan ilaçların sayısı fazla değildir (Tablo 1). Bazı ilaçlar, tetrasiklin ile dişlerin lekelenmesi veya antikanser ilaçlar ile kemik iliği depresyonu gibi, iyi bilinen ve kendini açıkça belli eden istenmeyen etkilere yol açarlar. Bazıları ise, teorik olarak —düşük de olsa— çok önemli istenmeyen etki riski bulunduğu için bu tabloda yer almıştır.

Tablo 1. Emzirme Açısından Kontrendike Olan İlaçlar

Altın tuzları	Fenindion
Amantadin	Fenilbutazon
Androjenler	İyodürler
Antineoplastik ajanlar	Karisoprodol
Antitiroid ilaçlar	Kloramfenikol
Atropin	Lityum
Bromokriptin	Opiyatlar (bağımlılar)
Bromürler	Radyoaktif ajanlar
Ergotamin	Tetrasiklinler
Estrojenler (yüksek doz)	Vitamin A ve D (yüksek doz)

Emzirirken ilaç kullanan annelerin bebeklerinde görülen istenmeyen etkiler Tablo 2'de listelenmektedir. Bu ilaçların hemen hepsi ve —teorik olarak— daha da sorunlu olduğu düşünülen pekçok diğer ilaç konusunda dikkatli olunmalı ve yakından izlenmelidir.

Tablo 1 ve 2'de adı geçmeyen ilaçların hepsinin de tamamiyle güvenli olmadıkları açıktır. Bununla beraber, tablolarda listelenen ilaçlara kıyasla daha güvenilir oldukları söylenebilir.

Emzirme zamanlaması— Emzirme günde ortalama 5 kez olduğundan, bebeğin 5 kez düşük dozda ilaç alması sözkonusudur. İlacın plazma ve sütte yüksek konsantrasyonlara ulaşmaması için, annenin ilacı emzirmeden hemen önce ya da hemen sonra alması en doğrusudur (oral bir doz alındığında, doruk düzeylere genellikle 1-2 saat sonra ulaşılır).

Süt yapımı— Belirli ilaçlar, süt yapımını etkileyebilirler. Estrojenler, bromokriptin, etanol ve diüretikler, laktasyonu baskırlar veya süt yapımını azaltabilirken; klor-

promazin, metildopa ve metoklopramid, prolaktin salgılanmasını ve süt hacmini artırabilir.

İlacın fizikokimyasal ve farmakolojik özellikleri— Birkaç istisna (örneğin, heparin gibi büyük moleküller) dışında, kronik biçimde kullanılan tüm ilaçlar, bir lipit engel oluşturan meme bezi epitelyumunu aşarak süte geçer.

— Yağda çözünen ilaçlar, suda çözünenlere kıyasla, sütte daha yüksek konsantrasyonlara ulaşırlar. Bunun nedeni, hücre membranlarından daha hızlı geçmeleridir.

— Plazma proteinlerine yüksek oranda (> % 90) bağlanan ilaçlar, nispeten güvenli-dirler. Çünkü, biyolojik membranlardan yalnızca ilaçların serbest (bağlanmamış) fraksiyonu geçebilir.

— Sütün pH'sı (6.8), plazmanınkinden (7.4) genellikle daha düşük olduğundan, bazik yapıdaki ilaçlar için süt bir "iyon tuzağı"dır. Bu nedenle bazik ilaçların sütte birikmesi beklenir.

— Suda çözünen küçük moleküller (örneğin, lityum ve etanol), hücre membranın-

daki porlardan diffüzlenererek, sütte de hızla plazmadakine benzer konsantrasyonlara varabilirler.

— Terapötik indeksin geniş olması durumunda, bebeğe sütle geçen bir ilaç miktarı nispeten yüksek olsa dahi, olumsuz bir etki görülmeyebilir. Buna karşılık, terapötik indeksi dar olan bir ilacın düşük miktar-

ları dahi bebekte istenmeyen etkilere yol açabilir.

— Çok nadir olarak, sütle bebeğe geçen ilaç, bir idiyosenkratik reaksiyona neden olabilir. Bu durumda, genellikle, ilacın çok küçük miktarlarıyla harekete geçirilebilen bir immünolojik mekanizma söz konusudur.

Tablo 2. Anne Sütü ile Beslenen Bebeklerde Görülen İstenmeyen İlaç Etkileri

İlaç	İstenmeyen Etki
Alkol	Sedasyon
Amantidin	Döküntü, kusma, idrar retansiyonu
Ampisilin	Döküntü, diyare, kandidiazis
Antitiroid ilaçlar	Guatr, agranülositoz
Antrakinin türevi laksatifler	Diyare
Aspirin	Döküntü, trombosit işlevinde bozulma
Atropin	Midriazis, taşikardi, kabızlık
Barbitüratlar	Uyuşukluk, kan diskrazileri
Bromürler	Döküntü, uyuşukluk
Dapson	Pigmentasyon, sarılık, hemoliz
Diazepam	Letarji, kilo kaybı
Dikloralfenazon	Uyuşukluk
Efedrin	İrritabilite, uykusuzluk
Ergotamin	Ergotizm
Eroin	Bağımlılık
Fenindion	Kanama eğilimi
Fenitoin	Methemoglobinemi, kusma, tremor

İlaç
İstenmeyen Etki

Fenolftalein
 İndometazin
 İyodürler
 Kafein
 Karizoprodol
 Klonidin
 Kloralhidrat
 Kloramfenikol
 Klorpromazin
 Lityum
 Meproamat
 Metadon
 Metronidazol
 Morfin
 Nalidiksik asit
 Oral kontraseptifler
 Primidon
 Reserpin
 Sigara (fazla sayıda)
 Siklofosfamid
 Sülfonamidler
 Teofilin
 Tetrasiklinler
 Vitamin D

Döküntü, diyare
 Tutarik
 Guatr
 İrritabilite
 Uyuşukluk, diyare
 Bradikardi
 Uyuşukluk
 Kemik iliği depresyonu
 Uyuşukluk
 Hipotoni, hipotermi, siyanoz
 Letarji
 Bağımlılık
 Hoş olmayan tad
 Bağımlılık
 Hemolitik anemi
 Jinekometri, vajinal epitelial proliferasyon
 Sedasyon
 Burun tıkanıklığı, letarji, diyare, galaktore
 "yerinde duramama"
 Kemik iliği depresyonu
 Döküntü, sarılık, hemolitik anemi
 İrritabilite, uykusuzluk
 Dış lekelenmesi
 Hiperkalsemi

Kısaltarak çeviren: Ecz. Ayşe Mine GENÇLER
 Kaynak : Practitioner, 230, 483-5, 1986.

920 7146